

Prawa ucznia w aktach prawnych

Stan prawny ucznia określają przepisy międzynarodowe, państwowe i szkolne. Ustanawiają one prawa i uprawnienia, jak również obowiązki spoczywające na uczniu, wynikające z pełnionej przez niego w określonym czasie roli społecznej.

Podstawowym aktem prawnym regulującym prawa dziecka jest przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych **Konwencja o Prawach Dziecka**, obowiązująca w naszym kraju od 7 lipca 1991 roku, - Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 527.

Konwencja obejmuje prawa i wolności osobiste, prawa socjalne, prawa kulturalne w tym prawo do nauki (art. 28, 29 i 30) i prawa polityczne.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 70 gwarantuje bezpłatność i powszechność szkolnictwa publicznego oraz wyznacza obowiązek nauki do 18 roku życia.

Podstawowym aktem prawnym normującym sprawy szkół i placówek w Polsce jest **Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty** (Dz. U. z 2004 r. Nr.256, poz. 2572, Ustawa z dnia 11 kwietnia 2007 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz innych ustaw Dz. U. z 2007 r. Nr 80).

W preambule Ustawy o systemie oświaty czytamy między innymi "Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności".

W wymienionej wyżej ustawie **artykuł 55. ustęp 5.** w szczególności odnosi się do praw ucznia, takich jak:

1. prawo do zapoznania się z programem nauczania, z jego treścią, celem i stawianymi wymaganiami;
2. prawo do jawnej i umotywowanej oceny postępów w nauce i zachowaniu;
3. prawo do organizacji życia szkolnego, umożliwiające zachowanie właściwych proporcji między wysiłkiem szkolnym a możliwością rozwijania i zaspokajania własnych zainteresowań;
4. prawo redagowania i wydawania gazety szkolnej;
5. prawo organizowania działalności kulturalnej, oświatowej, sportowej oraz rozrywkowej zgodnie z własnymi potrzebami i możliwościami organizacyjnymi, w porozumieniu z dyrektorem;

6. prawo wyboru nauczyciela pełniącego rolę opiekuna samorządu.

W wyrazisty sposób problematyka praw i obowiązków ucznia ujęta jest w niektórych **rozporządzeniach Ministra Edukacji Narodowej**.

1. Rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych. (Dz. U. Nr 83 poz. 562 z dnia 11 maja 2007 r.)

prawa uczniów:

§ 3. 2. Ocenianie ma na celu: informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i jego zachowaniu oraz postępach w tym zakresie, udzielane pomocy w planowaniu swojego rozwoju, motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu.

§ 4. 1.i 2 nauczyciele informują uczniów o wymaganiach edukacyjnych z zajęć obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, o sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych o warunkach i trybie uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych i oceny z zachowania.

§ 5. oceny są jawne, uzasadniane przez nauczyciela na wniosek ucznia, kontrolne prace pisemne oraz inna dokumentacja dotycząca oceniania ucznia są udostępniane do wglądu

§ 6. Nauczyciel jest obowiązany, na podstawie opinii publicznej poradni psychologiczno - pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, dostosować wymagania edukacyjne, do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom.

§ 11. pkt 7 poinformowanie ucznia i jego rodziców o przewidywanych ocenach rocznych z zajęć edukacyjnych i z zachowania, w terminie i formie określonych w statucie szkoły.

§ 16. ... szkoła, w miarę możliwości, stwarza uczniowi szansę uzupełnienia braków, jeżeli stwierdzono, w wyniku klasyfikacji śródrocznej, że poziom osiągnięć edukacyjnych ucznia uniemożliwi lub utrudni kontynuowanie nauki w klasie programowo wyższej.

§ 17. - egzamin klasyfikacyjny. § 21. - egzamin poprawkowy.

§ 19. Uczeń lub jego rodzice mogą zgłosić zastrzeżenia do dyrektora szkoły dotyczące rocznej oceny z zajęć edukacyjnych i oceny zachowania, jeżeli uznają, że ocena ta została ustalona niezgodnie z przepisami prawa dotyczącymi trybu ustalania tej oceny.

§ 37. uczniowie ze specyficznymi trudnościami przystępują do sprawdzianu lub egzaminu w warunkach i formie dostosowanych do ich potrzeb.

uprawnienia ucznia:

§ 6. Nauczyciel jest obowiązany, na podstawie opinii publicznej poradni

psychologiczno - pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, dostosować wymagania edukacyjne, do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom.

§ 8. zwolnienie z zajęć z wychowania fizycznego, informatyki lub technologii informacyjnej na podstawie opinii wydanej przez lekarza, § 10. zwolnienie z nauki drugiego języka obcego na podstawie opinii lub orzeczenia.

§ 20. pkt 7. laureaci konkursów i olimpiad przedmiotowych otrzymują ocenę celującą

§ 49. przystąpienie do sprawdzianu bądź egzaminu z przyczyn losowych w dodatkowym terminie.

2. Rozporządzenia w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół. (Dz. U. Nr 61, poz. 624 z 2001r. i Dz. U. Nr.10, poz. 96 z 2002 r. z późn. zmianami)

Statut określa: obowiązki ucznia oraz jego **prawa** z uwzględnieniem praw zawartych w Konwencji o prawach dziecka oraz tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw ucznia,

tworzenie samorządu uczniowskiego, wydawanie opinii o programie wychowawczym i programie profilaktyki,

rekrutację uczniów,

bezpieczeństwo uczniów,

dostępność statutu,

uprawnienia ucznia:

zapewnienie opieki i pomocy uczniom, którym potrzebna jest pomoc dydaktyczna bądź materialna.

Statut określa również rodzaje nagród i kar stosowanych wobec uczniów oraz tryb odwołania się od kary, przypadki skreśleń z listy uczniów a także przypadki, w których dyrektor szkoły może wystąpić do kuratora oświaty z wnioskiem o przeniesienie ucznia do innej szkoły.

3. Rozporządzenie w sprawie zasad udzielania pomocy psychologiczno - pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. (Dz. U. Nr 11 poz. 114 z 2003 r.)

Pomoc psychologiczno - pedagogiczna polega między innymi na rozpoznawaniu potencjalnych możliwości oraz indywidualnych potrzeb ucznia i umożliwianiu ich zaspokojenia, rozpoznawaniu przyczyn trudności w nauce i niepowodzeń szkolnych, wspieraniu ucznia z wybitnymi uzdolnieniami. Korzystanie z pomocy psychologiczno - pedagogicznej jest dobrowolne i nieodpłatne.

4. Rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach. (Dz. U. Nr 6 poz.69 z 2003 r.)

"Dyrektor szkoły zapewnia bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w szkole lub placówce, a także bezpieczne i higieniczne warunki uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez szkołę lub placówkę poza obiektami należącymi do tych jednostek."

5. Rozporządzenie w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem. (Dz. U. Nr 26 poz. 226 z 2003 r.)

§ 3, § 4, § 5- dyrektor organizuje działania wychowawcze i zapobiegawcze wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem, prowadzi edukację prozdrowotną i promocję zdrowia psychicznego. Rozporządzenie to obliuguje szkoły do podejmowania działań interwencyjnych polegających na powiadomieniu rodziców i Policji w sytuacjach kryzysowych w szczególności, gdy dzieci i młodzież używają, posiadają lub rozprowadzają środki odurzające lub psychotropowe.

6. Rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym. (Dz. U. Nr 214 poz. 1579 z 2007 r.)

§ 1 ust.1 i 2 uczniowie mają prawo do zapewnienia przez szkołę warunków umożliwiających podtrzymanie i rozwijanie tożsamości narodowej, etnicznej i językowej oraz własnej historii i kultury.

7. Rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych. (Dz. U. Nr 36, poz. 155 z 1992 r.)

uprawnienie - nauka religii lub etyki w szkole, jeśli rodzice bądź pełnoletni uczniowie wyrażą takie życzenie. Rozporządzenie stanowi, że uczestniczenie bądź nieuczestniczenie w nauce religii lub etyki nie może być powodem dyskryminacji przez kogokolwiek i w jakiegokolwiek formie.